

بررسی تأثیر شرکت تعاونی‌های تولید، بر توسعه پایدار کشاورزی در منطقه جهرم

مراد بهجانی^۱، سیامک پیش‌بین^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه مدیریت کشاورزی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران

۲- استادیار، گروه مهندسی کشاورزی، واحد جهرم، دانشگاه آزاد اسلامی، جهرم، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: Pishbin_info@yahoo.com

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۷ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۳/۳۱)

چکیده

هدف از انجام این پژوهش مطالعه و بررسی تأثیر شرکت تعاونی‌های تولید بر توسعه پایدار و مکانیزاسیون کشاورزی در منطقه جهرم در سال ۱۳۹۹ می‌باشد. تحقیق حاضر از حیث هدف، پژوهشی کاربردی و از منظر گردآوری داده‌ها، پژوهشی توصیفی، از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه اعضای شرکت‌های شرکت تعاونی تولید در منطقه سیمکان جهرم به تعداد ۶۰۶ نفر می‌باشد که با فرمول محاسبه حجم کوکران، تعداد ۲۳۵ نفر از آن‌ها به عنوان حجم نمونه و با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز، جهت سنجش تأثیر شرکت تعاونی‌های تولید بر توسعه پایدار کشاورزی با ابزار پرسشنامه که شامل ۲۵ سوال و سه زیر مقیاس بوده است به دست آمد. پس از تجزیه و تحلیل داده‌های آماری توسط نرم‌افزار SPSS، نتایج نشان داد که بین شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه پایدار کشاورزی در منطقه جهرم ارتباط معنی‌داری وجود دارد. همچنین بین شرکت تعاونی تولید و توسعه زیست محیطی ارتباط معنی‌داری وجود داشت. نتایج نشان داد که شرکت تعاونی تولید بر توسعه اقتصادی در منطقه جهرم تأثیرگذار است.

واژه‌های کلیدی: توسعه پایدار، توسعه زیست محیطی، مکانیزاسیون کشاورزی

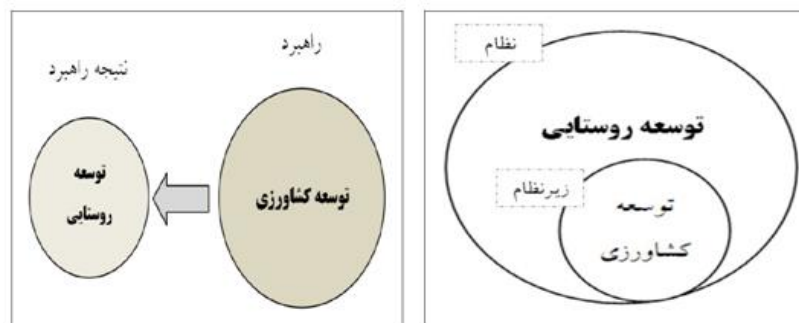
مقدمه

توجه به بخش کشاورزی یکی از محورهای اساسی توسعه اقتصادی کشور به شمار می‌رود. سهم بخش کشاورزی در ایجاد اشتغال؛ کمک به درآمد ملی و تولید غذا و همکاری متقابل با سایر بخش‌ها از جمله مواردی است که اهمیت و ضرورت توجه به این بخش را به خوبی نشان می‌دهد. در کشور ما نیز با توجه به سیاست کاهش تصدی‌گری دولت و اتخاذ سیاستی در مورد خصوصی سازی، لزوم جلب مشارکت مردم و الگوهای یافته‌های نو و همچنین خدمات رسانی و حمل و نقل و تشکیل تعاونی‌ها می‌تواند از جمله راهکارهای مفید باشد.

مطالعات نشان داده است تعاونی‌های تولید، یک اهرم قدرتمند اجتماعی اقتصادی در عرصه کشاورزی ایران

به حساب می‌آیند که از ظرفیت‌های ارزشمند و فراوانی برای پیشبرد جریان توسعه روستایی در کشور برخوردار هستند. مطالعات نشان داده است که بخش کشاورزی در کشورهای پیشرفته برای افزایش تولید، کاهش هزینه‌ها، افزایش درآمد و توسعه بهره‌وری به سمت تعاونی‌های تولید پیشرفته حرکت می‌کنند که موفقیت‌های چشم‌گیری را نیز در این راستا به دست آورده‌اند. (Anderson, 2017)

توسعه روستایی، تک بخشی و تک ساختی نیست بلکه از فضای بخش‌ها و ساخت‌های گوناگونی تشکیل شده است که برای دستیابی به توسعه‌ای پایدار و درخور و توجه به توسعه کشاورزی، چه به صورت روستا محور و چه در قالب کشاورزی محور (شکل ۱) اولویت می‌یابد.

شکل ۱- دیدگاه روستا محوری و دیدگاه کشاورزی محوری در توسعه (Niknejad, 2012)

زیر نظامی از آن به شمار می‌آید. بنابراین، دستیابی به توسعه کشاورزی با تحقق توسعه روستایی تعیین می‌شود.

در دیدگاه نخست، توسعه روستایی مقدم بر توسعه کشاورزی شمرده می‌شود و اعتقاد بر این است که توسعه کشاورزی در درون توسعه روستایی است و

یافته‌های علمی و فنی نوین، بهره‌وری بهتری از کار و افزایش تولید حاصل شده و در نهایت افزایش درآمد موجب تسهیل شرایط بهتر در زندگی اعضا و ذی‌نفعان خواهد شد. لذا، اهمیت و ضرورت استفاده از تعاونی‌های تولید کشاورزی جهت تغییر در بهبود بهره‌وری و منابع انسانی کشور مهم و در بخش کشاورزی کشور، ضروری می‌باشد. (Ebrahimi & Mirdamadi, 2012)

شرکت های تعاونی کشاورزی در شرایط رقابت کامل و بازار و بازاریابی از بسیاری جهات بر تجارت خصوصی مزیت دارند. (Ghojavand & Saadatmand, 2014)

تحقیقی با هدف تحلیل موانع و مشکلات تعاونی‌های تولید روستایی شهرستان کرج در دستیابی به کشاورزی پایدار انجام شد. نتایج نشان داد مهمترین موانع دستیابی به کشاورزی پایدار در تعاونی‌های تولید کشاورزی نبود مقررات حقوقی لازم به منظور حرکت واحد های بهره برداری به سوی اندازه مطلوب بودن است. (Karami, 2015) در مقاله‌ای به بررسی عملکرد تعاونی‌های تولید روستایی در جنوب استان کرمان پرداخته شد. یافته‌های حاصل از واکاوی مقایسه‌ای عملکرد تعاونی تولید روستایی و نیازهای خدماتی کشاورزان نیز از سازگاری و تطابق نسبی فعالیت‌های خدماتی تعاونی با نیاز کشاورزان عضو حکایت داشت. علاوه بر این، یافته‌های رگرسیون سلسله مراتبی نشان داد که مؤلفه‌های اعطای رایگان ماشین‌های کشاورزی، نحوه برخورد با اعضا، میزان

اما دیدگاه دوم بر مبنای رویکرد کشاورزی محوری قرار دارد و توسعه کشاورزی را اساس و محور توسعه روستایی قلمداد می‌کند و معتقد است، ایجاد درآمد پایدار به عنوان مهم‌ترین عامل ماندگاری روستاییان عمدتاً ناشی از توجه به توسعه کشاورزی و فعالیت های وابسته به آن است و بر این اساس توسعه روستایی با محوریت توسعه کشاورزی می‌تواند تحقق یابد، زیرا اقتصاد و تأمین نیازهای اساسی روستاییان و کاهش فقر از مهمترین مسائلی است که باید مورد توجه قرار گیرد. در این بین، نظام‌های کشاورزی دارای هدف‌های مشترکی هستند که برخی از آنها حتی می‌توانند مانع توسعه شوند. (Niknejad, 2012)

در بسیاری از تعاونی‌های مورد بررسی، روستائیان به فلسفه و ضرورت تعاونی آشنا نیستند. این در حالی است که آگاهی از فلسفه تعاون یکی از مهمترین عوامل تعیین‌کننده در موفقیت تعاونی‌هاست. در تعاونی‌های مورد مطالعه کشاورزان اطلاعات مناسبی از فلسفه شکل‌گیری تعاونی ندارند و برای آن نقشی دولتی و خدماتی قائل هستند.

هدف از انجام این پژوهش مطالعه و بررسی تأثیر شرکت تعاونی‌های تولید بر توسعه پایدار کشاورزی و مکانیزاسیون در منطقه سیمکان جهرم می‌باشد. اغلب افراد ساکن در منطقه سیمکان جهرم از روستاییان بوده و به امور کشاورزی مشغول می‌باشند. توجه ویژه به افزایش تولیدات و توسعه پایدار کشاورزی در این منطقه از اهمیت بالایی برخوردار است. نتایج نشان داده است که با به کارگیری

جامعه آماری در تحقیق حاضر شامل کلیه اعضای شرکت های شرکت تعاونی تولید در منطقه سیمکان جهرم به تعداد ۶۰۶ نفر می‌باشد که با فرمول محاسبه حجم کوکران، تعداد ۲۳۵ نفر از آن ها به عنوان حجم نمونه و با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این رابطه (۱) برای تعیین حجم نمونه مربوط به تحقیق نسبت (p) را ۰/۵ و دقت برآورد یا حداکثر خطای قابل قبول (E) برای جامعه مذکور ، ۰/۰۵ در نظر گرفته خواهد شد.

رابطه (۱):

$$n = \frac{\frac{Z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{Z^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

n: حجم نمونه

N: حجم جمعیت آماری (حجم جمعیت شهر،

استان و...)

Z: مقدار متغیر نرمال واحد استاندارد

p: نسبتی از جمعیت دارای صفت معین

q = (1-p): نسبتی از جمعیت فاقد صفت معین

d: مقدار اشتباه مجاز یا درصد خطا

Z: مقدار متغیر نرمال واحد استاندارد که در میزان

اطمینان ۹۵ درصد برابر ۱/۹۶ است

d: مقدار اشتباه مجاز که معمولاً برابر ۰/۰۱ یا ۰/۰۵

است

مقدار p و q که اگر در اختیار نباشد، می‌توان آن را

۰/۰۵ در نظر گرفت و در این صورت واریانس به

حداکثر مقدار خود می‌رسد. ابزار اندازه گیری اطلاعات

در این پژوهش، پرسشنامه ساخته محقق می‌باشد. این

تحصیلات اعضا و هیئت مدیره، تخصیص اعتبارات و وام به تعاونی و رضایت شغلی مدیرعامل به عنوان تعیین کننده‌های مهم و معنادار در پیش بینی عملکرد تعاونی تولید روستایی شناسایی شدند. (Faryabi & Ahmadvand, 2017) در مقاله‌ای به بررسی تأثیر عوامل موثر بر پیشرفت تعاونی‌های کشاورزی و پیشرفت کشاورزان پرداخته‌اند. یافته های حاصل از این بررسی نشان داد که یکی از مهمترین عوامل در پیشرفت تعاونی‌های روستایی حمایت مالی و اعطای تسهیلات بانکی به کشاورزان و روستاییان می‌باشد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری نشان داد که یکی از مهمترین عوامل حمایتی از کشاورزان اعطای وام‌های بدون بهره و بسته‌های حمایتی و همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی می‌باشد. (Anderson, 2017)

مواد و روش‌ها

تحقیق حاضر از حیث هدف، پژوهشی کاربردی و از منظر گردآوری داده‌ها، پژوهشی توصیفی، از نوع پیمایشی است. فرضیه‌های پژوهش شامل:

شرکت تعاونی‌های تولید بر توسعه پایدار کشاورزی و مکانیزاسیون در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار است.

شرکت تعاونی تولید بر توسعه زیست محیطی در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار است.

شرکت تعاونی تولید بر توسعه اقتصادی در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار است.

پرسشنامه شامل ۲۵ سوال و سه زیر مقیاس به صورت زیر می باشد:

الف) توسعه پایدار: مجموع نمرات سوالات ۱ تا ۱۰ و ۲۰ تا ۲۵ در پرسشنامه، این زیر مقیاس را اندازه گیری می نماید.

ب) توسعه زیست محیطی: مجموع نمرات سوالات ۱۱ تا ۱۵ پرسشنامه، این زیر مقیاس را اندازه گیری می نماید.

ج) توسعه اقتصادی: مجموع نمرات سوالات ۱۶ تا ۱۹ پرسشنامه، این زیر مقیاس را اندازه گیری می نماید.

به منظور سنجش سازگاری درونی گویه ها، از آماره آلفای کرونباخ استفاده شد. هر اندازه مقدار ضریب آلفا به یک نزدیک تر باشد، حاکی از آن است که گویه ها انسجام درونی بیشتری با هم دارند. پس از تکمیل پرسشنامه ها، اقدام به جمع آوری و اطلاعات درج شده در آنها، وارد نرم افزار آماری SPSS 25

با توجه به اینکه آلفای به دست آمده برابر مقدار ۰/۹۲۳ می باشد، بنابراین پرسشنامه حاضر از پایایی عالی برخوردار می باشد

گردید. پس از بررسی آلفای کرونباخ روی متغیر ها و مقیاس های پرسشنامه و همچنین نرمال سنجی داده ها توسط آزمون KS، آزمون هایی جهت تجزیه و تحلیل داده ها و بدست آوردن نتایج فرضیه ها انجام می گیرد. این آزمون ها شامل آزمون های توصیفی برای توصیف میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد فراوانی و آزمون های استنباطی نظیر آزمون های رگرسیون و آزمون تحلیل واریانس جهت بررسی تأثیر متغیرها بر یکدیگر می باشد.

نتایج و بحث

برای سنجش سازگاری درونی پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده می شود. به این ترتیب با افزایش میزان سازگاری درونی پرسشنامه، ضریب آلفا نیز افزایش می یابد به این معنی که اگر گویه ها بیشترین ارتباط را با هدف مورد بررسی (متغیر مربوط به فرضیات تحقیق) داشته باشند، این ضریب بزرگتر و به یک نزدیکتر می شود.

جدول ۱- وضعیت توصیفی متغیرهای تحقیق

تعداد جامعه آماری	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
۲۳۵	۴۲	۸۰	۶۱/۹۰۶	۶/۲۹۷
۲۳۵	۱۲	۲۵	۲۱/۵۶۱	۳/۰۳۱
۲۳۵	۷	۱۹	۱۵/۱۰۶	۲/۵۰۶
۲۳۵	۶۷	۱۲۳	۹۸/۵۷۴	۱۰/۴۰۰

با توجه به جدول وضعیت توصیفی متغیرهای تحقیق، مشاهده می‌شود که جمعیت آماری به تعداد ۲۳۵ نفر از اعضای شرکت بود. وضعیت توصیفی متغیر توسعه پایدار کشاورزی، نشان می‌دهد کمینه برابر ۴۲، بیشینه برابر ۸۰، میانگین برابر ۶۱/۹۰۶ و انحراف معیار برابر ۶/۲۹۷ می‌باشد. وضعیت توصیفی متغیر توسعه زیست محیطی، نشان می‌دهد کمینه برابر ۱۲، بیشینه برابر ۲۵، میانگین برابر ۲۱/۵۶۱ و انحراف معیار برابر ۳/۰۳۱ می‌باشد. وضعیت توصیفی متغیر توسعه اقتصادی، نشان می‌دهد کمینه برابر ۷، بیشینه برابر ۱۹، میانگین برابر ۱۵/۱۰۶ و انحراف معیار برابر ۲/۵۰۶ می‌باشد. وضعیت توصیفی متغیر شرکت‌های تعاونی‌های تولیدی، نشان می‌دهد کمینه برابر ۶۷، بیشینه برابر ۱۲۳، میانگین برابر ۹۸/۵۷۴ و انحراف معیار برابر ۱۰/۴۰۰ می‌باشد. همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین میانگین مربوط به متغیر شرکت‌های تعاونی تولیدی و کمترین میانگین مربوط به متغیر توسعه اقتصادی می‌باشد.

قبل از هر گونه آزمونی که با فرض نرمال بودن داده‌ها صورت می‌گیرد باید آزمون نرمال بودن صورت گیرد. آزمون‌های توزیع نرمالی که بیشتر از همه مورد استفاده

قرار می‌گیرند عبارتند از: میدان اندرسون-دارلینگچی و کلموگروف-اسمیرنوف. منطق بکار بردن این آزمون‌ها از نظر کار با هم مشابه است، اما طریقه انجام آن‌ها (و نوع کاربردشان) با هم متفاوت است. آزمون کولموگورف - اسمیرنوف رایج‌ترین آزمون توزیع نرمال می‌باشد. این روش ناپارامتری ساده‌ای برای تعیین هم‌گونی اطلاعات تجربی با توزیع‌های آماری منتخب است که آن را با نام اختصاری KS نمایش می‌دهند. هنگام بررسی نرمال بودن داده‌ها ما فرض صفر مبتنی بر این‌که توزیع داده‌ها نرمال است را در سطح خطای ۵٪ تست می‌کنیم. بنابراین اگر Sig یا سطح معناداری بزرگ‌تر مساوی ۰/۰۵ بدست آید، در این صورت دلیلی برای رد فرض صفر مبتنی بر اینکه داده نرمال است، وجود نخواهد داشت. به عبارت دیگر توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود. برای آزمون نرمالیته فرض‌های آماری به صورت زیر تنظیم می‌شود:

H_0 : توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال است.

H_1 : توزیع داده‌های مربوط به هر یک از متغیرها نرمال نیست.

جدول ۲- بررسی نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگورف-اسمیرنوف

توسعه	توسعه	توسعه	توسعه	تعاونی‌های تولید
پایدار	زیست محیطی	اقتصادی	تولید	
۰/۲۲۹	۰/۲۲۹	۰/۱۶۰	۰/۲۳۱	آماره Z
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	سطح معناداری

با توجه به نتایج جدول سنجش نرمالیتی، چون مقدار سطح معنی داری برای تمامی مولفه ها کمتر از مقدار ۰/۰۵ است. بنابراین توزیع فراوانی، دارای توزیع غیر نرمال یا ناپارامتریک می باشد. با توجه به آزمون

نرمال سنجی، از آزمون ناپارامتریک ضریب همبستگی اسپیرمن به صورت زیر استفاده خواهد شد:

جدول ۳- ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید کشاورزی

شرکت تعاونی های تولید	توسعه پایدار کشاورزی			
۰/۷۷۸	۱	ضریب همبستگی اسپیرمن	توسعه پایدار	
۰/۰۰۱	.	سطح معنادار	کشاورزی	
۱	۰/۷۷۸	ضریب همبستگی اسپیرمن	شرکت تعاونی های	
.	۰/۰۰۱	سطح معنادار	تولید	

• $\rho = 0 H_0$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید

بر توسعه پایدار کشاورزی در منطقه تأثیرگذار نیست.

• $\rho \neq 0 H_1$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید

بر توسعه پایدار کشاورزی در منطقه تأثیرگذار است.

فرض صفر نشان دهنده عدم ارتباط معنادار متغیرها و

فرض یک بیانگر ارتباط معنادار متغیرها می باشد.

با توجه به جدول فوق، نتایج حاصل از برآورد میزان ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه پایدار کشاورزی برابر با مقدار ۰/۷۷۸ می باشد. سطوح معناداری بین متغیرها از مقدار ۰/۰۵ کمتر است که نشان می دهد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد بین متغیرهای نامبرده رابطه معنی داری وجود دارد.

جهت تحلیل رگرسیون، فرضیه ای که در خصوص وجود رابطه خطی (معناداری) فرضیه تحقیق از آزمون زیر استفاده می شود:

جدول ۴- آزمون ضریب تعیین بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه پایدار کشاورزی

مدل	R	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین اختصاص یافته	دوربین واتسون
۱	۰/۹۲۸	۰/۸۶۲	۰/۸۶۱	۱/۵۲۵

واتسون نشان می دهد که استفاده از آزمون رگرسیون، بلامانع است. جدول زیر نشان دهنده نتایج تحلیل واریانس است که به منظور بررسی وجود رابطه خطی

با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشاهده می شود که متغیر شرکت تعاونی های تولیدی به میزان ۸۶ درصد قادر به پیش بینی متغیر توسعه پایدار کشاورزی می باشد. همچنین در این آزمون، مقدار دوربین

(معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است.

جدول ۵- جدول آنالیز واریانس متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید کشاورزی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربع	F	سطح معنادار sig
۱	۷۹۵۱/۸۶۴	۱	۷۹۵۱/۸۶۴	۱۴۵۴/۲۱۷	۰/۰۰۱
	۱۲۷۴/۰۷۷	۲۳۳	۵/۴۶۸		
	۹۲۲۵/۹۴۰	۲۳۴			

می‌شود، میزان این تأثیرگذاری مطلوب است. از آنجایی که سطح معناداری در آزمون F، کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر فوق (تساوی ضرایب متغیرهای مستقل با صفر) در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود و این بدان معناست که متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید بر متغیر توسعه پایدار کشاورزی اثرگذار است.

برای تعیین اینکه آیا متغیر مستقل بر متغیر وابسته اثرگذار است یا خیر، از الگوی رگرسیونی استفاده شد. همان‌طور که آزمون F یا تحلیل واریانس رگرسیون ANOVA جدول فوق، نشان می‌دهد مقدار F جهت تحلیل واریانس (ANOVA) به منظور بررسی وجود رابطه خطی (معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است برابر با ۱۴۵۴/۲۱۷ و سطح معناداری (sig) برابر با ۰/۰۰۱ است. همان‌طور که در جدول فوق مشاهده

جدول ۶- ضرایب رگرسیون متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید کشاورزی

سطح معنادار	t	ضرایب استاندارد نشده		مدل
		ضرایب استاندارد شده	ضرایب رگرسیون β	
۰/۰۰۱	۴/۵۷۰	۱/۴۵۷	۶/۶۵۸	۱ توسعه پایدار کشاورزی
۰/۰۰۱	۳۸/۱۳۴	۰/۹۲۸	۰/۵۶۰	شرکت تعاونی‌های تولید

شرکت تعاونی‌های تولید بر روی متغیر توسعه توسعه پایدار کشاورزی در منطقه، موثر و مطلوب است. همچنین با توجه به مقدار مثبت در t نتیجه می‌گیریم که این دو متغیر با یکدیگر ارتباط مستقیم دارند. با توجه به یافته‌های به دست آمده از آزمون‌های فوق،

طبق جدول فوق، معادله رگرسیون خطی بین متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه پایدار کشاورزی برابر است با $y = 0.560x + 6.658$ و از آنجا که ضریب رگرسیون بزرگتر می‌باشد و سطح معناداری از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین تغییرات

است. اولین گام در تجزیه و تحلیل این فرضیه استفاده از آزمون ضریب همبستگی می باشد. به کمک این آزمون میزان ارتباط و همبستگی متغیرها بررسی می شوند. با توجه به آزمون نرمال سنجی، از آزمون ناپارامتریک ضریب همبستگی اسپیرمن به صورت زیر استفاده شد:

این نتیجه استنباط می گردد که فرضیه اصلی تایید شده و شرکت تعاونی های تولید بر توسعه پایدار کشاورزی در منطقه تأثیرگذار هستند. فرضیه فرعی اول: شرکت تعاونی تولید بر توسعه زیست محیطی در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار

جدول ۷- ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه زیست محیطی

شرکت تعاونی های تولید	توسعه زیست محیطی		
۰/۷۵۸	۱	ضریب همبستگی اسپیرمن	توسعه زیست محیطی
۰/۰۰۲	.	سطح معنادار	
۱	۰/۷۵۸	ضریب همبستگی اسپیرمن	تعاونی های تولید
.	۰/۰۰۲	سطح معنادار	

رابطه خطی (معناداری) فرضیه تحقیق از آزمون زیر استفاده می شود:

$H_0: \rho = 0$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید بر توسعه زیست محیطی در منطقه تأثیرگذار نیست.

$H_1: \rho \neq 0$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید بر توسعه زیست محیطی در منطقه تأثیرگذار است.

فرض صفر نشان دهنده عدم ارتباط معنادار متغیرها و فرض یک بیانگر ارتباط معنادار متغیرها می باشد.

با توجه به جدول فوق، نتایج حاصل از برآورد میزان ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه زیست محیطی در منطقه سیمکان برابر با مقدار ۰/۷۵۸ می باشد. سطوح معناداری بین متغیرها از مقدار ۰/۰۵ کمتر است که نشان می دهد در سطح اطمینان ۹۹ درصد بین متغیرهای نامبرده رابطه معنی داری وجود دارد. جهت تحلیل رگرسیون، فرضیه ای که در خصوص وجود

جدول ۸- آزمون ضریب تعیین بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه زیست محیطی

مدل	R	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین اختصاص یافته	دوربین واتسون
۱	۰/۸۴۲	۰/۷۰۸	۰/۷۰۷	۱/۹۲۴

قادر به پیش بینی متغیر توسعه زیست محیطی می باشد. همچنین در این آزمون، مقدار دوربین

با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشاهده می شود که متغیر شرکت تعاونی های تولیدی به میزان ۷۰ درصد

واتسون نشان می‌دهد که استفاده از آزمون رگرسیون، بلامانع است. جدول زیر نشان دهنده نتایج تحلیل واریانس است که به منظور بررسی وجود رابطه خطی

جدول ۹- جدول آنالیز واریانس متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه زیست محیطی

مدل	مجموع مربع‌ها	درجه آزادی	میانگین مربع	F	سطح معنادار (sig)
۱ رگرسیون	۱۷۹۲۷/۴۲۸	۱	۱۷۹۲۷/۴۲۸	۵۶۵/۵۴۰	۰/۰۰۲
باقیمانده	۷۳۸۶/۰۱۸	۲۳۳			
مجموع	۲۵۳۱۳/۴۴۷	۲۳۴			

برای تعیین اینکه آیا متغیر مستقل بر متغیر وابسته اثرگذار است یا خیر، از الگوی رگرسیونی، استفاده شد. همان‌طور که آزمون F یا تحلیل واریانس رگرسیون ANOVA، جدول فوق نشان می‌دهد مقدار F جهت تحلیل واریانس به منظور بررسی وجود رابطه خطی (معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است برابر با ۵۶۵/۵۴۰ و برای تعیین اینکه آیا متغیر مستقل بر متغیر وابسته اثرگذار است یا خیر، از الگوی رگرسیونی، استفاده شد. همان‌طور که آزمون F یا تحلیل واریانس رگرسیون ANOVA، جدول فوق نشان می‌دهد مقدار F جهت تحلیل واریانس به منظور بررسی وجود رابطه خطی (معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است برابر با ۵۶۵/۵۴۰ و سطح معناداری (sig) برابر با ۰/۰۰۲ است. همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، میزان این تأثیرگذاری مطلوب است. از آنجایی که سطح معناداری در آزمون F، کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر فوق (تساوی ضرایب متغیرهای مستقل با صفر) در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌شود و این بدان معناست که متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید بر متغیر توسعه زیست محیطی اثرگذار است.

جدول ۱۰- ضرایب رگرسیون متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه زیست محیطی

سطح معنادار	t	ضرایب استاندارد نشده		مدل
		ضرایب استاندارد شده β	ضرایب رگرسیون β انحراف استاندارد	
۰/۰۰۱	۱۳/۷۳۴		۲/۶۴۴	۱ توسعه زیست محیطی
۰/۰۰۲	۲۳/۷۸۱	۰/۸۴۲	۰/۱۲۱	شرکت تعاونی‌های تولید

طبق جدول فوق، معادله رگرسیون خطی بین متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه زیست محیطی برابر است با $y = 2/888x + 36/310$ و از آنجا که ضرایب رگرسیون بزرگتر می‌باشد و سطح

اولین گام در تجزیه و تحلیل این فرضیه استفاده از آزمون ضریب همبستگی می باشد. به کمک این آزمون میزان ارتباط و همبستگی متغیرها بررسی می شوند. با توجه به آزمون نرمال سنجی، از آزمون ناپارامتریک ضریب همبستگی اسپیرمن به صورت زیر استفاده خواهد شد:

معناداری از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین تغییرات شرکت تعاونی های تولید بر روی متغیر وابسته توسعه زیست محیطی، موثر و مطلوب است. همچنین با توجه به مقدار مثبت در t نتیجه می گیریم که این دو متغیر با یکدیگر ارتباط مستقیم دارند
فرضیه فرعی دوم: شرکت تعاونی تولید بر توسعه اقتصادی در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار است.

جدول ۱۱ - ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه اقتصادی

توسعه اقتصادی	تعاونی های تولید
۱	۰/۸۲۲
.	۰/۰۰۲
۰/۸۲۲	۱
۰/۰۰۲	.

- $H_0 = \rho = 0$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید بر توسعه اقتصادی تأثیر گذار نیست.
 - $H_1 = \rho \neq 0$ فرضیه: شرکت تعاونی های تولید بر توسعه اقتصادی تأثیر گذار است.
- فرض صفر نشان دهنده عدم ارتباط معنادار متغیرها و فرض یک بیانگر ارتباط معنادار متغیرها می باشد.

با توجه به جدول فوق، نتایج حاصل از برآورد میزان ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه اقتصادی برابر با مقدار ۰/۸۲۲ می باشد. سطوح معناداری بین متغیرها از مقدار ۰/۰۵ کمتر است که نشان می دهد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد بین متغیر های نامبرده رابطه معنی داری وجود دارد. جهت تحلیل رگرسیون، فرضیه ای که در خصوص وجود رابطه خطی (معناداری) فرضیه تحقیق از آزمون زیر استفاده می شود:

جدول ۱۲- آزمون ضریب تعیین بین متغیرهای شرکت تعاونی های تولید و توسعه اقتصادی

مدل	R	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین اختصاص یافته	دوربین واتسون
۱	۰/۸۰۶	/۶۵۰	۰/۶۴۸	۲/۲۲۲

رگرسیون، بلامانع است. جدول زیر نشان دهنده نتایج تحلیل واریانس است که به منظور بررسی وجود رابطه خطی (معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است.

با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشاهده می شود که متغیر شرکت تعاونی‌های تولیدی به میزان ۶۵ درصد قادر به پیش بینی متغیر توسعه اقتصادی در منطقه سیمکان می‌باشد. همچنین در این آزمون، مقدار دوربین واتسون نشان می دهد که استفاده از آزمون

جدول ۱۳- جدول آنالیز واریانس متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه اقتصادی

مدل	مجموع مربع‌ها	درجه آزادی	میانگین مربع	F	سطح معنادار (sig)
۱ رگرسیون	۱۶۴۴۷/۳۲۵	۱	۱۶۴۴۷/۳۲۵	۴۳۲/۲۳۳	۰/۰۰۲
باقیمانده	۸۸۶۶/۱۲۲	۲۳۳	۳۸/۰۵۲		
مجموع	۲۵۳۱۳/۴۴۷	۲۳۴			

که در جدول فوق مشاهده می شود، میزان این تأثیر گذاری مطلوب است. از آن جایی که سطح معناداری در آزمون F، کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر فوق (تساوی ضرایب متغیرهای مستقل با صفر) در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود و این بدان معناست که متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید بر متغیر توسعه اقتصادی اثرگذار است.

برای تعیین اینکه آیا متغیر مستقل بر متغیر وابسته اثرگذار است یا خیر، از الگوی رگرسیونی، استفاده شد. همان‌طور که آزمون F یا تحلیل واریانس رگرسیون ANOVA جدول فوق، نشان می دهد مقدار F جهت تحلیل واریانس به منظور بررسی وجود رابطه خطی (معناداری) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته انجام شده است برابر با ۴۳۲/۲۳۳ و سطح معناداری (sig) برابر با ۰/۰۰۲ است. همان‌طور

جدول ۱۴- ضرایب رگرسیون متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه اقتصادی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		سطح معنادار
	ضرایب رگرسیون β	انحراف استاندارد	β	t	
۱ توسعه اقتصادی	۴۸/۰۵۰	۲/۴۶۳	۰/۸۰۶	۱۹/۵۰۷	۰/۰۰۱
شرکت تعاونی‌های تولید	۳/۳۴۵	۰/۱۶۱		۲۰/۷۹۰	۰/۰۰۱

برابر است با $y = 3/345 X + 48/050$ و از آنجا که ضریب رگرسیون بزرگتر می‌باشد و سطح معناداری از

طبق جدول فوق، معادله رگرسیون خطی بین متغیرهای شرکت تعاونی‌های تولید و توسعه اقتصادی

۰/۰۵ کمتر است، بنابراین تغییرات شرکت تعاونی های تولید بر روی متغیر وابسته توسعه اقتصادی موثر و مطلوب است. همچنین با توجه به مقدار مثبت در t نتیجه می گیریم که این دو متغیر با یکدیگر ارتباط مستقیم دارند. با توجه به یافته های به دست آمده از آزمون های فوق، این نتیجه استنباط می گردد که فرضیه فرعی دوم تایید شده و شرکت تعاونی های تولید بر توسعه اقتصادی تأثیرگذار است.

نتیجه گیری

به دلایل تنوع زیست محیط و شرایط اقلیمی سیمکان جهرم، توسعه زیست محیطی در این شهر از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. یکی از نهادهای موثر در این مورد حمایت های تعاونی های تولید روستایی می باشد که نتایج بیان گر این امر بوده است که در سیمکان تعاونی های تولید روستایی از حمایت های لازم در راستای توسعه زیست محیطی برخوردار هستند. نتایج نشان داد که شرکت های تعاونی تولید روستایی در توسعه زیست محیطی سیمکان نقش موثر دارند. با توجه به یافته های به دست آمده از نتایج این تحقیق، این مورد استنباط می گردد که شرکت تعاونی های تولید بر توسعه اقتصادی در منطقه سیمکان جهرم تأثیرگذار است. توسعه روستایی نخستین گام به سوی توسعه ملی است و مهمترین عامل توسعه روستایی، بسترسازی لازم برای ارتقای توان و اشتیاق روستاییان برای تشکیل تعاونی تولیدی در مناطق روستایی بر پایه اصل پایداری و سودآوری

است. تعاونی های تولید روستایی به کشاورزان خرده پا کمک می کنند تا ظرفیت تولیدی و بازار رسانی خود را بالا ببرند. از سوی دیگر، این تشکل ها قدرت چانه زنی بهره برداران را افزایش داده و هزینه های مربوط به تولید، حمل و نقل، بازاریابی و فرآوری محصول را کاهش می دهند. به این ترتیب، تعاونی ها یک اهرم مناسب برای توسعه اقتصادی منطقه هستند که می توانند همگام با سیاست های دولت، در بهبود شرایط و وضعیت اقتصادی اجتماعی مردم منطقه مورد مطالعه مؤثر و هزینه های دولت را بطریق معنی داری کاهش دهند.

REFERENCES

- Anderson, J. R. 2017. Agricultural extension: good intentions and hard realities, *The World Bank research observer*, 19, 1, 42-60. retrieved 18.
- Ashrafi, M. 2009. A Study of Micro and Peasant Exploitation System in the Agricultural System in Iran: bottlenecks, *policies and supportive strategies*. (In Farsi)
- Badri, S. 2011. The role of agricultural exploitation systems (family) in sustainable rural development in Qir and Karzin cities of Fars province. *Human Geography Research*, No. 76. (In Farsi)
- Ebrahimi Meymandi, R., Mirdamadi, S. 2012. Analysis of obstacles and problems of rural production cooperatives in Karaj city in achieving dynamic agriculture. *Journal of Cooperatives and Agriculture, Second Year*, No. 5. (In Farsi)
- Faryabi, M., Ahmadvand, M. 2017. The Determinants of Rural Production Cooperatives' Performance in South of Kerman Province. *Journal of Rural Research. University of Tehran*; Volume 8, Issue 3, October 2017, Pages 404-421. (In Farsi)
- Firoozi, M. 2015. Investigating the role of agriculture in sustainable rural development (Case study: Bardkhood ward; Deir city). *Zagros Landscape Geography and Urban Planning Quarterly*, Volume 8, Number 27. (In Farsi)
- Ghojavand, S. and Saadatmand, Z. 2014. Investigating the Effectiveness of Educational-expediency Activities in Promoting the Level of Knowledge of the Members of Agricultural cooperatives in Semnan Province. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and management Review*, 4(3):51-58. (In Farsi)
- Gitasvandi, M. 2015. Evaluating the performance of agricultural cooperatives and examining the causes of their success and obstacles to their development. *International Conference on Agriculture, Environment and Tourism, Tabriz*. (In Farsi)
- Karami, M. 2015. Analysis of barriers and problems of rural production cooperatives in Karaj city in achieving sustainable agriculture. *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, Fourth Year, No. 3, 13 consecutive. (In Farsi)
- Mahdavi Nowruzi, D., Tavakoli, Kh. 2018. Investigating the role of agricultural extension and education in sustainable rural development (Case study: rural areas of Chaharmahal and Bakhtiari province). *Journal of Development Strategy*, 54. (In Farsi)
- Niknejad, M. 2012. Rural production cooperatives are a model of the country's agricultural exploitation systems. *M. Sc. Thesis. Faculty of Agriculture*. Department of Agricultural Management. Islamic Azad University. *Rasht Branch. Rasht, Iran*. (In Farsi)

Investigating the Effects of Production Cooperative Companies on Sustainable Agricultural in City of Jahrom

Morad Behjani¹, Syamak Pishbin^{2*}

¹Master of Science, Department of Agricultural Management, Islamic Azad University, Jahrom Branch, Jahrom, Iran

²Assistant Professor, Department of Agricultural Engineering, Islamic Azad University, Jahrom Branch, Jahrom, Iran

Corresponding Author's Email: Pishbin_info@yahoo.com

(Received: April. 27, 2022– Accepted: June. 21, 2022)

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the impact of the production cooperative on agricultural production and sustainable development and agricultural mechanization in Jahrom in 2021. The aim of this study was applied research in terms of purpose and descriptive research in terms of data collection. The statistical population in the present study includes all members of the companies of the Production Cooperative Company in Simakan region with 606 people, with the formula of calculating the volume of Cochran, 235 of them were selected as the sample size and simple random sampling method. The data measurement tool in this study is a researcher-made questionnaire. Required information was obtained to measure agricultural production and sustainable development with a researcher-made questionnaire tool that included 25 questions and three subscales. After analyzing the statistical data by SPSS software, the results showed that there was a significant relationship between the Agricultural Production and Sustainable Development Cooperative Company. There was also a significant relationship between the Cooperative of Production and Environmental Development, and the results showed that the Production Cooperative Company has an impact on economic development in the Jahrom region.

Keywords: Sustainable development, Environmental development, Agricultural mechanization